

የፈረንጅ ሥዕሎች

ይህችን አጭር ግጥም ለመግጠም የተነሳሳሁት በየገዳማቱና በየአድባራቱ፤ በየመርጦሉና (cathedra)፤ በየቤተሔሩ¹ (church)፤ እንዲሁም በየደቀሔሩ (christian) ቤት እንደ ሰደድ የተሰፋፋት ፈጣሪንና መላዕክትን ይወክላሉ የሚባሉት በፈረንጅ አምሳል የተሳሉት ሥዕሎች፤ እንዲሁም የተሳሉት ወይም የተቀረጹት ሠሠሎች² (icons) በሕዝባችን (በተለይም ደግሞ በወጣቱ) የራስ መተማመን ላይ ሊያሳድሩ የሚችሉትን እጅግ አደገኛ የሆነ ሉታዊ³ ዮዳሲናዊ⁴ ተጽእኖ (negative psychological effect) ባሰብኩትና ባሰላሰልኩት፤ ባወጣሁትና ባወረድኩት ቁጥር ናላየን ከማዞርና አንጀቱን ከማሳረር፤ ሆዴን ከማቁሰልና ቆሽቱን ከማድበን አልፎ እጅግ በጣም ስላስጨነቀኝና ስላስጠበበኝ «ያበጠዉን አፈንድቸ፤ ያልገባዉን አስረድቸ» ልገላገለዉ በማለት ነዉ።

ለፈረንጅ ሥዕሎች እየሰገዱ የሚያድጉ የጦቢያ ልጆች ስለ ራሳቸዉ የሚኖራቸዉ አመለካከት ወደ ኋላ ምን እንደሚሆን ከወዲሁ ለመገመት ዮዳሲኒኛ (psychologist) መሆን አያስፈልገም። ለቁሳዊም ሆነ ለመንፈሳዊ እድገት ቀዳሚዉና አብዩ ቅድመሁኔታ (precondition) በራስ መተማመን እንደሆነ አሌ የማይባል ሐቅ ነዉ። ባጭር ጊዜ ውስጥ አድገዉና መንድገዉ ከፍተኛ ደረጃ ሊደርሱ፤ አልፎ ተርፎም የዓለም ቁንጮ ሊሆኑ የቻሉት ሕዝቦች በራስ መተማመናቸዉን አስቀድመዉ የገነቡ፤ ከሌሎች ብንበልጥ እንጅ አናንስም በማለት ቆርጠዉና ታጥቀዉ የተነሱ ቅን፤ ትሑት፤ ትጉህና፤ ታራሪ ሕዝቦች ብቻና ብቻ ናቸዉ። በራስ መተማመንን ለመገንባት ደግሞ የሰዉ ዘር ምንጭ ከሆኑት ከጦቢያዉያን የበለጠ የጸና መሠረት ያለዉ ሕዝብ ማንም (እደግመዋለሁ ማንም) የለም። ነጮች በድቡሽት⁵ ላይ ጎጆ መቀለስ ከቻሉ፤ እኛ ደግሞ በአለት⁶ ላይ ሕንጻ ማነጽ ቢቀለን እንጅ አይከብደንም።

በዚህ ብርቱ ርዕስ ላይ ብዙ የምለዉ ቢኖረኝም «ብዙ ቢያወጉ ይዘነጉ፤ ብዙ ቢተቹ ይሰለቹ» ነዉና፤ አንዳንድ እጽዋቶች ደግሞ የሚለመልሙት ሲቆረጡ ነዉና ሐተታየን ቆርጬ ወደ ግጥሙ ባመራ የሚሻል መሰለኝ። እነሆ፤

«አንገቴ ቢቆረጥ በሰይፍ በካራ
አልሰግድም ለሥዕል ለሰዉ እጅ ሥራ።»
አለቃ ታዬ

«እኛ የምንሰግደዉ ሳይሆን ለሥዕሉ
ላዘለዉ ጌታ ነዉ ሥዕሉ ባምሳሉ።
አልተረዱምና ይሄን እስከዛሬ
እምነቱ እንጭጭ ነዉ ያልበሰለ ጥሬ።
እንጭጭ የሚያስብለን ከርሶ በማስፈረጅ
መሆኑ ብቻ ነዉ ሥዕሉ የፈረንጅ።
ጦቢያ ስለሆነ ቀዳሚ የሰዉ ዘር
ሰዉን በአምሳሉ መፍጠሩን ሲናገር
ጌታ ማለቱ ነዉ ነኝ እንደሱ ጥቁር።
ስለዚህም ሰይጣን የጌታ ባላንጣ
በተቃራኒ መልክ ይሆናል የነጣ።
ለፈረንጅ ሥዕል የሚሰግድ ሐበሻ
ተዋርዶ አዋራጅ የረከሰ ወሻ።»

መስፍን አረጋ ዘብሔረ ኩሽ
የትብቱ ቀብር ደሴ ሳላይሽ።
mesfin.arega@gmail.com

¹ እግዚአብሔር (አቡቴ የሕዝብ አባት) የሚለውን የተንዛዛ ስም በማሳጠር አብሔር (God) የሚለው ቃል እናገኛለን። አብሔር ከሚለው ቃል በመነሳት ደግሞ ወልደሔር (Christ)፣ ደቀሔር (christian)፣ እመወልድ (Mary) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ደቅ ማለት በግእዝ ልጅ፣ ተከታይ ማለት ነው፣ «ደቀ መዝሙር» እንዲሉ ተማሪ፣ ዳዊት ደጋሚ ሲሉ። ለምሳሌ ያህል ደቀሔር ስም (christian name) ይሆናል።

መርጦል (cathedral) ማለት በግእዝ «ሕዝብ ለጸሎትና ለመስዋእት የሚሰበሰቡበት ቦታ» ማለት ነው፣ «መርጦል ማርያም» እንዲሉ። የግእዙን «መርጦል» እየጣሉ ቤተሔሮችን «ካቴድራል» ማለት እጅግ በጣም አሳፋሪ ነው፣ አቡን የሚለውን ቃል እየጣሉ ጳጳስ ማለት አሳፋሪ እንደሆነ ሁሉ። አቡን ከሚለው ቃል በመነሳት ደግሞ ሊቃቡን (patriarch) የሚለውን ቃል እናገኛለን።

² ሠሠል (icon) ማለት ስነሥዕል ማለት ሲሆን ቃሉ የተገኘው «ስነ ሥዕል» የሚለውን ሐረግ በማሳጠር ነው። ከዚህም ሠሠላዊ (iconic)፣ ፀረሠሠል (iconoclast)፣ ሠሠልኪን (iconography) የመሳሰሉትን ቃሎች እናገኛለን።

³ አወንታ፣ አሉታ፣ ገለልታ የሚሉትን ቃሎች በማሳጠር፣ ወንታ (positive)፣ ሉታ (negative)፣ ገልታ (neutral) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። እግረመንገዳችንን ደግሞ አወት (yes) እና አሉት (no) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። አወት ማለት አወ ማለት ሲሆን፣ አሉት ማለት ደግሞ አይሆንም፣ አይደለም ማለት ነው።

⁴ ያዳ (ጎሊና) ከሚለው የአሮምኛ ቃል ዮዳ (psycho-) የሚለውን ፊልጡፍ (prefix) እናገኛለን። ከዚህም ዮዳሲን (psychology)፣ ዮዳሲነኛ (psychologist)፣ ዮዳሲናዊ (psychological)፣ ዮዳትንተና (psychonalysis)፣ ዮዳተንታኝ (psychonanalyst)፣ ዮዳትንተናዊ (psychanalytic)፣ ዮዳዉገሻ (psychotherapy)፣ ዮዳዉገሻ (psychotherapist)፣ ዮዳዉገሻዊ (psychotherapical) የመሳሰሉትን ቃሎች እናገኛለን። ዮዳሲን ማለት ስነልቦና ማለት ሲሆን፣ ዮዳሲነኛ ማለት ደግሞ በተንዛዛ መልኩ «የስነልቦና ተመራማሪ» የምንለው ነው።

⁵ ድቡሽት = በወንዝ ዳር የሚገኝ ደቃቅ አሸዋ።

⁶ አለት (ዐለት) = ከወንዝ ሥር ወይም ዳርቻ የሚገኝ ጽኑ የሆነ የዲንጋ ምንጣፍ።